

# МУДРІСТЬ ЯК РИСА ОСОБИСТОСТІ

**Т. П. Чернявська**

д. психол. н., професор, професор кафедри  
диференціальної і спеціальної психології, ФПСР  
ОНУ імені І. І. Мечникова

Тема «Мудрість як риса особистості» є дуже актуальною, оскільки сучасне суспільство стикається з низкою складних викликів та проблем, які потребують не лише технічних рішень, а й глибокого розуміння людської природи та взаємин. У світі, де глобалізація та технології зводять нас до єдиної спільноти, важливо вміти будувати якісні

міжособистісні стосунки. Мудрість сприяє емпатії, терпимості та повазі до різноманітності, що важливо для успішної взаємодії у багатонаціональному та багатокультурному суспільстві.

Розгляд мудрості як особистісної риси надає можливість глибокого дослідження людської натури, її впливу різні сфери життя і її розвитку як у індивідуальному, і у колективному вимірі.

Дослідження проблеми мудрості у психології є відносно новою областю, і кілька психологів зробили внесок у цей напрямок досліджень (P. Baltes і J. Smith; L. Barrett і P. Salovey; М. Л. Смульсон, Р. Стернберг) [2; 3; 4].

Одним з найвідоміших дослідників у галузі практичного інтелекту та мудрості є Р. Стернберг, який розробив триархічну теорію інтелекту, куди входить поняття практичної мудрості. Р. Стернберг визначає мудрість як здатність приймати рішення, які сприяють суспільному добробуту і включають баланс між інтересами особистості і суспільства [2].

Складність сучасного життя вимагає від людей вміння приймати обдумані та глибокі рішення. Мудрість як риса особистості допомагає відрізнити важливе від другорядного, аналізувати наслідки своїх дій та приймати рішення, що сприяють добробуту не тільки індивіда, а й суспільства загалом. Вітчизняна психологиня М. Л. Смульсон досліджує проблему інтелекту та мудрості. Вона стверджує, що одним із неочевидних аспектів професійної успішності є мудрість, яка включає глибинне розуміння, здатність застосовувати знання на практиці, розвиток критичного мислення, а також моральні та етичні аспекти. М. Л. Смульсон також вважає, що мудрість – це найвищий рівень компетенції, тобто особливої здатності розпізнавати схожі елементи між новими і попередньо розв'язаними задачами [1].

Сучасне життя наповнене стресами та викликами. Мудрість дозволяє людині краще розуміти свої емоції, ефективно справлятися зі стресом та зберігати психологічну рівновагу. Це особливо важливо в умовах високого темпу життя та постійних змін. Іншим дослідником, який зробив внесок у вивчення проблеми мудрості, є Р. Baltes, який зі своїм колегою J. Smith, розробив модель мудрості, що включає різні аспекти, такі як знання життєвих цілей, управління стресом та емоціями та розуміння контексту [3].

Інтерес до вивчення феномену мудрості у психології продовжує зростати, і нові дослідники продовжують робити свій внесок у цей напрямок, розширюючи наші знання про природу та розвиток мудрості.

У висновках можна сказати, що до актуальних аспектів дослідження проблеми мудрості як особистісної риси можна віднести такі як: прийняття рішень, управління стресом та емоціями, міжособистісні відносини.

Феномен мудрості може також бути актуальним у контексті освіти та виховання. Розвиток мудрості учнів, студентів може сприяти формуванню цінностей, розвитку критичного мислення та прийняттю етичних рішень.

Мудрість є також ключовим елементом розвитку суспільства. Люди, які мають мудрість, здатні приймати відповідальність за свої дії, прагнути справедливості та стало-го розвитку, що впливає на суспільні процеси.

Тому важливими сферами вивчення мудрості як особистісної риси, які ми плануємо надалі дослідити – це освіта та розвиток суспільства.

### **Література**

1. Смульсон М. Л. Психологія розвитку інтелекту: монографія. К. : Нора-друк, 2003. 298 с.
2. Стернберг Р. Дж. и др. Практический интеллект. 2002. 272 с. URL: <https://cutt.ly/mKR9WrZ>.

3. Baltes, P. B. & Smith, J. (2008). The fascination of wisdom: It's nature, ontogeny, and function. *Perspectives on Psychological Science*, 3, P. 56-64.

4. Barrett, L. F., & Salovey, P. (Eds.). The wisdom in feeling: *Psychological processes in emotional intelligence*. New York. The Guilford Press. 2002. 444 p.